

A VÉGRENDELET TARTALMA.
A VÉGRENDELET ÉRVÉNYTELENSÉGE
ÉS HATÁLYTALANSÁGA

Polgári jog II.
2019. április 23.
Sápi Edit

A VÉGRENDELET TARTALMA

- Végrendelkezési szabadság – de! minimális követelmény → halál esetére szóló, vagyoni rendelkezés

- Nincs taxatív felsorolás a tartalmi elemekről
- A Ptk. csak a legtipikusabbakat sorolja fel.
  - örökösnevezés (7:25.§)
  - örökrész meghatározása (7:26.§)
  - helyettes örökös nevezése (7:27.§)
  - kivételes esetkörben utóörökös nevezése (7:28.§ (3) bek.)
  - öröklésből való kizárás, kitagadás (7:29.§; 7:77–7:79.§)
  - *meghagyás* (7:33.§)
  - *hagyomány és utóhagyomány rendelés* (7:31-7:32.§)
  - alapítványrendelés (3:388-3:390.§)

ÖRÖKÖSNEVEZÉS ÉS ÖRÖKRÉS Z MEGHATÁROZÁSA

7:25.§ (1) Az örökagyó végrendeletében egy vagy több örökös t nevezhet.

- Leggyakoribb tartalmi elem
- Nem szükségyszerű
- Megnevezhet egy, vagy több örökös t
- Általános örökös – aki a teljes hagyatékot kapja
- Bárkit örökössé nevezhet
- Nem kötelező teljes névvel örökössé nevezni, de! nem tartalmazhat feltételt!

7:26.§ Ha az örökagyó a hagyatékra, annak egy részére vagy valamely hagyatéki tárgyra több örökös t nevezett és részesedésük mértékét nem határozta meg, a részesítettek egyenlő arányban örökölnek.

- Örökrész meghatározása → ha több örökös t nevez meg
  - Hagyaték adott részére (nem hányadra) is nevezhet örökös t

HELYETTES ÖRÖKÖS NEVEZÉSE

- Helyettes örökös → amikor a végrendeletben nevezett örököst kiesése esetén más személy „helyettesíti”
- ha az örökös az öröklésből kiesik, az öh. más személyt nevezhet örökössé → nevezett helyettes örökös
- Ha a nevezett örökös az örökhagyónak egyben törvényes örököse is, akkor kiesése esetén leszármazóját helyettes örökösnek kell tekinteni, ha a végrendelet eltérően nem rendelkezik és ha a leszármazó a törvényes öröklés rendje szerint a kiesett nevezett örököst helyettesítené → törvényes helyettes örökös
- Helyettes öröklés feltétele: az elsőként nevezett örökös kiesése → ha nem esik ki – úgy kell tekinteni, mintha a helyettes örökös nevezés meg sem történt volna
- Melyik kiesési ok? – a Ptk. nem írja elő → bármelyik

HELYETTES ÖRÖKÖS NEVEZÉS VS. UTÓÖRÖKÖS NEVEZÉS

- Helyettes örökös nevezés – érvényes
- Utóörökös nevezés – főszabály szerint érvénytelen (vannak kivételek) – régi Ptk. teljességgel elutasította
- **Utóörökös nevezés: ha az örökhagyó végrendeletében úgy határoz, hogy az örökségben, vagy annak egy részében valamely eseménytől vagy időponttól kezdve az addigi örököst (ún. előörököst) más személy (az utóörökös) váltja fel. (7:28. § (1) bek.)**

érvénytelen

ÉRVÉNYES UTÓÖRÖKÖS NEVEZÉS

• Érvényes az utóörökös nevezés, ha:

- 1) az *elsősorban nevezett örökös halála esetére* történt örökösnevezés *helyettes örökös nevezéseként érvényesül*, ha annak feltételei fennállnak. (7:28.§ (2) bek.)
- 2) Az örökhagyó érvényesen nevezhet utóörököst az *elsősorban örökösnek nevezett házastársa halála esetére a házastársra háramlott hagyatéokra*. (7:28. § (3) bek.)
- 3) Az örökhagyó érvényesen nevezhet utóörököst *az elsősorban örökösnek nevezett leszármazójára háramlott hagyatékára arra az esetre, ha a leszármazó a hagyaték megnyílásakor nem rendelkezik végrendelkezési képességgel, és meghal anélkül, hogy ezt a képességét megszerezte volna*. (7:28. § (4) bek.)

KIZÁRÁS, KITAGADÁS

- Végrendelet az is, ha csak kizárás, vagy kitagadás van benne
- ***Kizárás: Az örökhagyó azt a személyt, aki törvényes örököse vagy azzá válhat, más személynek örökössé nevezésével vagy a végrendeletben tett kifejezett nyilatkozattal kizárhatja a törvényes öröklésből.*** (7:29. § (1) bek. első mondat)

Kifejezett nyilatkozattal

hallgatólagos nyilatkozattal (mellőzés)

- Nem kell indokolni
- Következmény → kötelesrészre jogosult marad → kötelesrészre szorítás
- ***Kitagadás: Nem jár kötelesrész annak, akit az örökhagyó végintézkedésében érvényesen kitagadott. A kitagadás akkor érvényes, ha a végintézkedés annak okát kifejezetten megjelöli.*** (7:77.§)
- Kitagadási okok: taxatív felsorolt (7:78.§)
- Következmény → nincs kötelesrész!

ALAPÍTVÁNYRENDELÉS

- Az alapítvány létrehozatalának speciális módja
- A végrendelet tartalmazza az alapító okirat tartalmi elemeit
- az alapítvány a hagyatékból közvetlenül részesedik
- Nyilvántartásba vétellel, de az öh. halálára visszamenő hatállyal jön létre
- Ha nem jön létre → közérdekű meghagyásnak minősül

A VÉGRENDELET
ÉRVÉNYTELENSÉGE ÉS HATÁLYTALANSÁGA

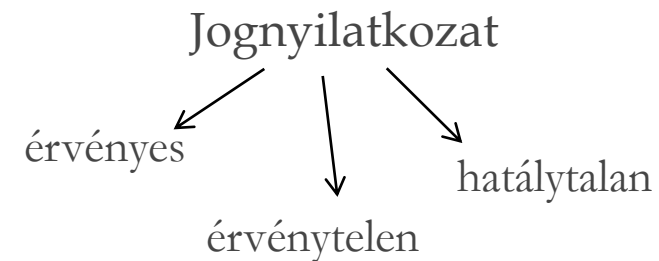
ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS

- **Mikor beszélünk érvénytelenségről és hatálytalanságról?**
  - **Érvénytelenség:** olyan jogi hibában szenved a jognyilatkozat, amely miatt nem fűződhetnek hozzá joghatások
  - **Hatálytalanság:** egy bizonyos időponttól hatályát veszti → nem fejt ki azt a hatást, amelyet célzott
- **Csak létező végrendelet esetén beszélhetünk érvénytelenségről, hatálytalanságról!**

Érvénytelenség ← → Hatálytalanság

Kezdetől fogva
benne van a hiba

A megalkotása után
következik be az ok

- **Érvénytelen** → fogalmilag nem lehet hatályos
- **Az érvénytelenség az érvénytelenségi okokban mutatkozik meg**
- **Hatálytalan csak létező, érvényes lehet**
- **Közös pont:** mindkettőre hivatkozni kell → megtámadás útján

A VÉGRENDELET MEGTÁMADÁSA

- megtámadó nyilatkozat – ebben megjelölni az érvénytelenségi, hatálytalansági okot
- csak megtámadás útján! *(DE! azt hivatalból kell vizsgálni, hogy létezik-e)*
- jogosulti kör:
  - aki a megállapítása esetén maga örökölné, vagy tehertől mentesülne (kiterjesztve a dologi, kötelmi hagyományosra is)
  - inter partes érvénytelenség
- relatív érvénytelenség
- megtámadás jogának elévülése: öröklés megnyílásától számított 5 év
- megtámadási jog megszűnése
  - ha a megtámadásra jogosult e jogáról lemond (az öröklés megnyílása után!)
  - lemondásnak kell tekinteni: ha a megtámadásra jogosult a végrendeletet érvényesnek, hatályosnak ismeri el

RÉSZLEGES ÉRVÉNYTELENSÉG, RÉSZLEGES HATÁLYTALANSÁG

- Főszabály!
- Ha a végrendelet több rendelkezése közül valamelyik érvénytelen, hatálytalan → a többi érvényes, hatályos marad, HA
  - Az örökhagyó eltérően nem rendelkezik, ÉS!
  - a végrendelet részleges fennmaradása feltehető akaratával nem ellentétes
- Megfordítva:
  - az egyébként érvényes, hatályos rendelkezés akkor is érvényét, hatályát veszti, ha azok fenntartása az örökhagyó feltehető akaratával ellentétes lenne

AZ ÉRVÉNYTELENSÉGI OKOK RENDSZERE

- Ptk-ban nincs így összeszedetten rendszerezve
  - Feltételek érvénytelenségét említi
  - Cselekvőképesség mögöttes szabályai
  - Az egyes fajták alaki kellékei

Az érvénytelenségi okok csoportjai:

- A végrendelezési képesség hiánya
- A végrendeleti akarat nyilvánításának hibája (alaki hiba)
- A végrendeleti akarat fogyatékosága
- A végrendelet tartalmi hibája

Ezekben belül vannak egyes okok, amelyre az érvénytelenség visszavezethető

A VÉGRENDELKEZÉSI KÉPESSÉG HIÁNYA

Okok:

- **cselekvőképtelen személy végrendelete**
  - Cselekvőképesség szabályai
  - V.ö.: 2:14.§, 2:22.§, 2:9.§ → ok: a végrendelet képviselőt nem tőrő jognyilatkozat
- **a cselekvőképességet érintő (teljesen vagy részlegesen korlátozó) gondokosság alatt álló személy végrendelete**
  - Feloldás: ha a gondnokság alá helyezés indoka a végrendeletkezés idején megszűnt.
- **korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében vagyoni jognyilatkozatai tekintetében részlegesen korlátozott nagykorú - írásbeli magánvégrendelete és szóbeli végrendelete érvénytelen**
  - Alaki hibának is tekinthető - közvégrendelet
- **vak, írástudatlan, olvasásra, nevének aláírására képtelen állapotban lévő személy írásbeli magánvégrendelete**
  - alaki hibának is tekinthető –közvégrendelet

A VÉGRENDELETI AKARAT NYILVÁNÍTÁSÁNAK HIBÁJA (ALAKI HIBA)

- a végrendeletre előírt alakszerűség megsértését jelenti
- ha a végrendelkező a nyilatkozatot nem a törvény által megszabott alakban teszi
  - Közvégrendelet
  - Írásbeli magánvégrendelet
  - Szóbeli végrendelet
  - + tanúkra vonatkozó szabályok
- nem személyesen tett végrendelet
- két személynek ugyanabba az okiratba foglalt végrendelkezése
  - Kivétel: házastársak közös végrendelete

KÖVETKEZMÉNY → AZ EGÉSZ VÉGRENDELET ÉRVÉNYTELEN

Közös végrendelet

- Főszabály szerint érvénytelen két vagy több személynek ugyanabba az okiratba foglalt végrendelete.
- **Kivétel: házastársaknak az életközösség fennállása alatt készített, ugyanabba az okiratba foglalt írásbeli végrendelete érvényes, ha:**
  - *Sajátkezűleg írt esetén*
    - az egyik elejétől végig maga írja és aláírja, és
    - a másik ugyanebben az okiratban - sajátkezűleg írt nyilatkozatában kijelenti - az ő végakarátát is magában foglalja + ezt a nyilatkozatát ő is aláírja.
    - HA több különálló lapból áll - minden lapját folyamatos sorszámozással ÉS a másik végrendelkező minden lapját aláírja.
  - *Más által írt esetén*
    - egymás és a tanúk együttes jelenlétében írják alá, vagy
    - mindkét végrendelkező egymás és a tanúk együttes jelenlétében külön-külön nyilatkozik, hogy az aláírás az övé
    - HA több különálló lapból áll - minden lapját folyamatos sorszámozással ÉS minden lapját aláírják mind a végrendelkezők, mind pedig a tanúk.

A VÉGRENDELET ÉRTELMEZÉSE – A FAVOR TESTAMENTI ELVE

- Szorosan kapcsolódik a végrendelet alakiságához
- A végrendeletet kétség esetén az örökhagyó feltehető akaratának megfelelően és úgy kell értelmezni, hogy az örökhagyó akarata lehetőség szerint érvényre jusson.

• Akarati elv ← → nyilatkozási elv

mens testatoris + favor testamenti

A végrendelet értelmezése: a végrendeletkező akaratának tiszteletben tartása (mens testatoris) és az örökhagyó akaratának érvényre juttatása (favor testamenti)

A tartalmi elemek értelmezése – nem önmagukban, hanem az egész végrendelettel összefüggésben

A favor testamenti korlátja → Ez a szabály nem szolgálhat alapul a végrendelet alaki hibájának orvoslásához.

Ha alakilag érvénytelen a végrendelet → a mens testatoris már nem vizsgálható!!

A VÉGRENDELETI AKARAT FOGYATÉKOSSÁGA

- Örökgyó akaratanak fogyatékosága miatt
  - Ha akarata nem irányult végrendelet tételére
  - A végintézkedés indokában tévedett
- Érvénytelen a végrendeleti rendelkezés, ha az örökgyó
  - tévedett nyilatkozata tartalmában, vagy ilyen tartalmú nyilatkozatot egyáltalán nem akart tenni (→ akarat kizártsága, akarat hiánya)
  - megtételére valaminek a téves feltevése vagy valamely utóbb megghiúsult várakozása vezette (→ a végrendelet indokában való tévedés)
  - jogellenes fenyegetéssel, vagy tisztességtelen befolyásolással vették rá a rendelkezésre

ÉS!!! e hibák nélkül nem tette volna meg a rendelkezést

DE! ez orvosolható → a rendelkezés érvényes lesz, ha azt az örökgyó utóbb a végrendeletre megszabott alakban jóváhagyja.

A VÉGRENDELET TARTALMI HIBÁJA

- **Végrendeleti rendelkezések érvénytelensége**
    - Nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző feltétel
    - Érthetetlen feltétel
    - Lehetetlen feltétel
    - Egymásnak ellentmondó feltétel
    - **A jogellenes felfüggesztő feltételhez kötött végrendeleti részesítés**
      - Felfüggesztő feltétel – ha a feltétel bekövetkezése esetén illeti meg a részesítés
      - Bontó feltétel –ha a feltétel bekövetkezése a végrendeleti részesítés elvesztésével jár
  - az utóörökös nevezése
  - Meghatározott személyi kör javára rendelt juttatás
- Csak ha enélkül nem tette volna meg a rendelkezést

Meghatározott személyi kör javára rendelt juttatás

- **Az írásbeli magánvégrendelet**
  - tanúja, a végrendekezésnél közreműködő személy vagy ezek hozzátartozója számára rendelt juttatás érvénytelen kivéve, ha
    - a végrendelet erről szóló részét az örökhagyó sajátkezűleg írta és aláírta, vagy
    - ha a végrendelet megalkotásában az érintett tanún kívül még két további tanú részt vett.
- **Közvégrendelet azon juttatása, amely a**
  - közvégrendelet tételében közreműködő személy, valamint ennek hozzátartozója, gyámoltja, vagy gondnokoltja javára szól
  - **Közreműködő**
    - megfogalmazója, szerkesztője, leírója, akinek tevékenysége a a tartalom érdemi befolyásolására nyújt lehetőséget.

HATÁLYTALANSÁGRA VEZETŐ OKOK

- A végrendelet visszavonása
- Új írásbeli végrendelet tétele
- A végrendelet megsemmisülése, megsemmisítése
- A közjegyzőnél letett végrendelet visszavétele
- Szóbeli végrendelet hatálytalansága
- A közös végrendelet hatálytalansága

A VÉGRENDELET VISSZAVONÁSA ÉS ÚJ VÉGRENDELET TÉTELE

- A végrendelet visszavonással hatálytalanná válik
- Hatálytalanság leggyakoribb esetköre
- Öh. életében bármikor megteheti
- Visszavonás történhet
  - Kifejezett nyilatkozattal - a visszavonásra a végrendelet tételének szabályait kell alkalmazni (nem feltétel hogy ugyanaz legyen az alak, mint a visszavont végrendeleté)

DE!! Végrendelkezési képesség!!

- Hallgatólagos visszavonás (új végrendelet tétele)
- Új írásbeli végrendelet tesz → a korábbi végrendeletet visszavontnak kell tekinteni.
- nincs az alakszerűségi szabály!
- Egyes rendelkezések sorsa
  - Az egymással nem ellentétes rendelkezések
    - Hatályban maradnak HA! az öh. eltérő akarata nem állapítható meg
  - Egymással ellentétes
    - Új lesz hatályos

A VÉGRENDELET MEGSEMMISÜLÉSE, MEGSEMMISÍTÉSE

- Csak írásbeli végrendeletekre vonatkozik
- Írásbeli magánv.
  - Ha az öh. vagy az ő beleegyezésével más megsemmisíti
- Ha az írásbeli magánvégrendelet és a közvégrendelet az öh. birtokában maradt, de nem került elő
  - Ellenkező bizonyításáig azt kell vélelmezni, hogy az öh. megsemmisítette
- Nem - ha a végrendelkező akaratán kívül álló okból megsemmisül, vagy nem található meg
  - Kiv.: ha az öh. belenyugszik a megsemmisülésbe

Főszabály – kivétel – alkivétel!!

megsemmisül – akaratán kívüli okból – öh. belenyugszik

A KÖZJEGYZŐNÉL LETETT VÉGRENDELET VISSZAVÉTELE

- **Hatályát veszti, ha**
  - Azt a végrendelező visszaveszi
- **Oka:**
  - Ez se nem allográf, se nem holográf
  - Visszavétele után nem lehetne besorolni más kategóriába
  - **DE!** Nincs akadálya azonban annak, hogy a végrendelező annak hatályát a végintézkedésre előírt alakszerűségek mellett fenntartsa.

SZÓBELI VÉGRENDELET HATÁLYTALANSÁGA

- **A szóbeli végrendelet hatályát veszti, ha:**
  - az örökhagyó a szóbeli végrendelkezés feltételéül szolgáló helyzet megszűnése után
  - megszakítás nélkül
  - harminc napon át
  - **nehézség nélkül alkothatott volna írásbeli végrendeletet.**

Közös végrendelet hatálytalansága

- **Házastársak közös végrendelete érvényes lehet**
- **Hatálytalan lesz, ha**
  - Megtétele után megszakad közöttük az életközösség ÉS! az örökség megnyílásáig nem állt helyre
  - Megtétele után a végrendelkezőknek, vagy egyiküknek gyereke születik (+ örökbefogadás is)
    - Kivéve: a végrendelet ettől eltérően rendelkezik
- **Közös végrendeletbe foglalt rendelkezés egyoldalú visszavonása semmis**
→ ha a végrendelet ezt kizárta vagy a másik végrendelkező értesítése nélkül történt
- **Ha valamelyik hatályosan vonja vissza egyoldalúan a rendelkezést** → a másik végrendelete hatályos marad
  - **Kivéve: ha egyik sem tette volna meg a másiké nélkül**

JOGKÖVETKEZMÉNYEK

- **Ha az egész érvénytelen → két joghatás**
  - **Aki nevezett örökös volt → álörökös lesz**
    - A dolgok tekintetében jogalap nélküli birtokos
    - A hagyatékhoz tartozó jogoknak és követeléseknek nem jogosultja
  - **Sikeres megtámadó → örökös lesz**
    - Követelheti az álörököstől a nála lévő hagyatéki tárgyak, valamint azok meglévő hasznainak kiadását
- **Részleges érvénytelenség**

ÖRÖKLÉSI SZERZŐDÉS

ÖRÖKLÉSI SZERZŐDÉS

Fogalom:

Öröklési szerződésben az örökhagyó a vele szerződő felet a magának, illetve a szerződésben meghatározott harmadik személynek nyújtandó tartás, életjáradék, illetve gondozás ellenében - vagyona, annak egy meghatározott része vagy meghatározott vagyontárgyak tekintetében - örökösévé nevezi; a másik fél kötelezettséget vállal a tartás, életjáradék, illetve gondozás teljesítésére.

- Hova tartozik az öröklési jogon belül?
- Olyan kétarcú jogintézmény, amely tartalmát tekintve tartási vagy életjáradéki szerződés, formájában pedig végintézkedés
- Alanyok: örökhagyó (tartásra jogosult), tartásra kötelezett (leendő örökös), (harmadik személy – jogosult)
- Cél: alimentáció
- Tartás vs. életjáradék

ÖRÖKLÉSI SZERZŐDÉS

- örökgyó az öröklési szerződésben bármilyen végrendeleti rendelkezést tehet – a vele szerződő nem
- Forma: más által írt végrendelet alaki érvényességi feltételei
  - Kcsk+ csk → törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása szükséges
- tartási jog
  - hagyatéki eljárásban az ingatlan-hagyatékot a harmadik személy javára fennálló tartási joggal terhelten kell átadni
  - a tartási jogot a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző megkeresésére az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni
- az örökség biztosítása
  - semmis az örökgyónak élők között vagy halála esetére az öröklési szerződéssel lekötött vagyontárgyat elidegenítő vagy megterhelő rendelkezése
  - Elidegenítési és terhelési tilalom

ÖRÖKLÉSI SZERZŐDÉS

- **Házastársak közös öröklési szerződése**
  - Házastársak mint örökhagyók az életközösség fennállása alatt érvényesen köthetnek
  - szerződő fél által örökölt lakáson és a hozzá tartozó berendezési és felszerelési tárgyakon a túlélő házastársat holtig tartó haszonélvezeti jog illeti meg, ha ő azokat az örökhagyóval közösen használta
- **Öröklési szerződés módosítása és megszüntetése**
  - a tartási és az életjáradéki szerződésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni
  - módosítás és a megszüntetés alaki követelményei → az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályok (azonos alaktság)

HALÁL ESETÉRE SZÓLÓ AJÁNDÉKOZÁS

Ha az ajándékozás azzal a feltétellel történt, hogy a megajándékozott az ajándékozót túléli, a szerződésre az ajándékozás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződés alaki követelményeire az öröklési szerződés alaki követelményei irányadók.

Halál esetére szóló ajándékozás olyan juttatásra nézve érvényes, amely végrendelet esetén dologi hagyománynak minősülne.